

A Fővárosi Ítéltábla Komáromi és Körmenyi Ügyvédi Iroda (...., ügyintéző: dr. Komáromi Ádám ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (....) I. rendű, **II. rendű felperes.** „kt.a.” (....) II. rendű, **III. rendű felperes.** „kt.a.” (....) III. rendű, **IV. rendű felperes.** „kta” (....) IV. rendű, **V. rendű felperes.** „f.a.” (....) V. rendű, **VI. rendű felperes** Kft. (VI.rendű felperes címe) VI. rendű, VII.rendű felperes neve (....) VII. rendű, VIII.rendű felperes neve (....) VIII. rendű, **IX. rendű felperes.** „f.a.” (....) IX. rendű és **X. rendű felperes.** „f.a.” (....) X. rendű felpereseknek, a Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda (....., dr. Kovács Orsolya ügyvéd) által képviselt alperes neve alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. február 7. napján kelt, 28.P...../2016/16. számú ítélete ellen a felperes 17. sorszám alatt benyújtott, 19. sorszám alatt részletesen indokolt fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 500.000 (Ötszázezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget, továbbá a alperes nevenak külön felhívásra 2.500.000 (Kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek 2.540.000 forint perköltséget, továbbá külön felhívásra a alperes nevenak 1.500.000 forint illetéket.

Az ítélet tényállása szerint az Országgyűlés a 2011. évi CXXV. törvény (Mód1. tv.) elfogadásával akként módosította a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvényt (Szjt.v.), hogy drasztikusan megemelte a pénznyerő automaták után fizetendő adókat, egyúttal bevezette a szerver alapú pénznyerő automata üzemeltetésének lehetőségét azzal, hogy 2013. január 1-je után kizárólag szerver alapú pénznyerő automata volt üzemeltethető. Ezt követően több jogszabály és módszertani útmutató rendelkezett a szerver alapú pénznyerő automata üzemeltetés részletes szabályairól. 2012. október 2. napján elfogadásra került az október 10-én hatályba lépett 2012. évi CLXIV. törvény (Mód2. tv.), amely azonnali hatállyal megtiltotta a pénznyerő automaták játékkaszinókon kívüli üzemeltetését.

Ismertette az elsőfokú bíróság ítéletében, hogy az I. rendű felperes pénznyerő automaták hitelesítésével foglalkozó gazdasági társaság, míg a II-III-IV-V-VI., VIII-IX. és X. rendű felperesek a Mód2. tv. hatályba lépéséig pénznyerő automatákat üzemeltettek. A VII. rendű felperes gazdasági társaságot azért alapították, hogy a Mód1. tv. által lehetővé tett központi szervert üzemeltesse. A VII. rendű felperes kizárólag magyarországi végpontok irányába nyújtotta volna a központi szerverszolgáltatást, amely kiépítéséhez, üzemeltetéséhez szlovákiai, nagy-britanniai, ausztriai honosságú társaságok szolgáltatásait kívánta igénybe venni. A VII. rendű felperes nem szerzett

működési engedélyt és központi szervert nem üzemeltetett.

A felperesek keresetükben mindösszesen 6.054.911.000 forint és annak 2012. október 10. napjától számított kamatai megfizetésére kérték az alperes kötelezését kártérítés címén. Állításuk szerint a pénznyerő automatákat terhelő tételes adó összegének megötszörözése, továbbá ugyanezen tevékenységet terhelő százalékos mértékű adó bevezetése, majd a szerencsejáték szervezésének kaszinókon kívül történő megtiltása a szolgáltatásnyújtás Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 56. cikkben biztosított szabadsága szükségtelen és aránytalan korlátozásának minősül. Az alperes az uniós jog megsértése miatt kártérítésre köteles, mivel a felperesek a szerencsejáték törvény alapján jogosultak voltak nyerőgép automata szolgáltatást nyújtani, mely szolgáltatás nyújtásra való lehetőségük ellehetetlenült. Az I. rendű felperes nyerőgép automata hitelesítés szolgáltatást nyújtott, ami az okból ellehetetlenült el, hogy a partnerei a nyerőgép automata szolgáltatást nem nyújthatták. A VII. rendű felperes a Mód1. tv. alapján bevezetendő 2013. január 1-jétől alkalmazandó központi szerver alapú üzemeltetés tekintetében nyújtott szolgáltatást, amely a Mód2. tv. hatálybalépésével szintén ellehetetlenült. Emellett arra is hivatkoztak, hogy az Európai Alapjogi Charta 17. cikkében garantált tulajdonhoz való jogból eredő jogbiztonság és bizalomvédelem alapelveivel sem fér össze a szerencsejáték törvény módosítása. A felperesek kára a vállalkozásuk elértéktelenedéséből ered, ami követlen oksági összefüggésben áll a szerencsejáték tevékenység uniós jogot sértő korlátozásával. Felperesenként megjelölték az őket ért kár összegét.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta az uniós elem fennálltát és azt, hogy a felperesek szolgáltatásnyújtásra vonatkozó szabadsága sérült volna. Állította, hogy a szolgáltatás korlátozása nem tekinthető indokolatlannak vagy aránytalannak, és vitatta, hogy bármiféle oksági összefüggés állna fenn a felperesek által felhívott uniós jogsértés és a felperesek kára között.

Az elsőfokú bíróság a keresetet alaptalannak találta. Határozatát az EUMSZ 4 cikk (3) bekezdésére, 56. cikkére, valamint a Ptk. 339. § (1) és (2) bekezdésére és 355. § (1) bekezdésére alapította.

Megállapította, hogy a felek között nem volt vitatott az az egyébként közismert tény, hogy az Európai Unió joga szerint bizonyos feltételek fennállása mellett a jogalkotással okozott kár megtérítésének van helye. A tagállam által jogalkotással okozott kár megtérítésének kötelezettsége a lojalitási klauzula megszegésének jogkövetkezménye, alkalmazása az Európai Unió Bíróságának gyakorlatából, ítéleteiből vezethető le.

Az elsőfokú bíróság utalt az egyesített Brasserie du Pecheur SA és Factortame III ügyekben (C-46/93. és C-48/93. szám alatt egyesített, röviden: Brasserie-ügynek nevezett ügyben) 1996. március 5. napján hozott ítéletben lefektetett ún. Brasserie-tesztre, amely alapján a jogsérelmet szenvedő magánszemélyeknek joguk van kártérítésre, amennyiben a megsértett közösségi szabály célja, hogy őket jogokkal ruházza fel, a jogsértés kellően súlyos és fennáll a közvetlen okozati összefüggés a jogsértés és a magánszemélyek által elszenvedett kár között. Az Európai Unió Bírósága ezen ítélet 58. pontjában kifejtette, hogy a nemzeti bíróságok kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek az alapeljárások tényállásának megállapításában és a szóban forgó közösségi jogsértések minősítésében. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a törvényszék hatáskörébe tartozik a perbeli jogkérdések vizsgálata és nincs szükség előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére. Utalt arra, hogy mind a Brasserie-teszt, mind a régi Ptk. 339. §-a vonatkozásában a feltételek egyenértékűségének elve érvényesül, ami azt jelenti, hogy bármely tényállási elem hiánya vagy bizonyítatlansága esetén nincs helye kártérítés megállapításának. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy hiányzik-e bármelyik tényállási elem, mivel a kereset csak ellenkező esetben teljesíthető.

Kifejtette, hogy keresetében az I. rendű felperes nem állította, hogy uniós országbeli társaságoknak kívánt volna határon átnyúló szolgáltatást nyújtani vagy szolgáltatása nyújtásához határon átnyúló szolgáltatást kívánt volna igénybe venni. Az I. rendű felperes vagyoni hátránya abból ered, hogy a szolgáltatását igénybe vevő társaságok szolgáltatásnyújtását korlátozta a törvényi szabályozás, ez a kapcsolat azonban nem tekinthető közvetlen okozati összefüggésnek az elsőfokú bíróság álláspontja szerint, ezért az I. rendű felperes keresetét alaptalannak találta.

A II-III-IV-V-VI., VIII-IX. és X. rendű felperesek tekintetében kifejtette, hogy nevezett jogi személyek nyerőgép automata üzemeltetéssel foglalkoztak, akik azt állították, hogy nem magyar uniós polgárok is igénybe vették szolgáltatásaikat, így az határon átnyúló szolgáltatásnak minősül. E felperesek a törvényi módosításokkal oksági összefüggésben felmerült teljes hátrányukat kívánták érvényesíteni, ennek azonban csak akkor lenne helye, ha szolgáltatásaikat meghatározó részben határon túli uniós polgárok számára nyújtották volna. Keresetükben nem határozták meg, hogy kárukból mekkora az a hányad, ami abból eredt, hogy uniós polgárok nem vehették igénybe szolgáltatásukat, e körben még kereseti tényelődadásuk sem volt annak ellenére, hogy a Brasserie-teszt, illetve a Ptk. alapján is kizárólag az uniós jogsértéssel közvetlen okozati összefüggésben felmerült károk érvényesíthetőek. Mindezek alapján az állított kár és az uniós jogsértés közötti okozati összefüggést az elsőfokú bíróság nem látta fennállónak, ezért e felperesek keresetét is alaptalannak találta.

A VII. rendű felperes tekintetében kifejtette, hogy e jogi személy nem kívánt határon túli partnerek számára központi szerverüzemeltetés szolgáltatást nyújtani, ezért nem sérülhetett az EUMSZ 56. cikke. A VII. rendű felperes az általa megjelölt játékszoftver szerverüzemeltetéséhez használt szoftverfejlesztéseket nem csak határon túli, de magyar szolgáltatóktól sem vehette volna rentábilis módon igénybe, ezért a szolgáltatás igénybevételének ellehetetlenülése nem diszkriminatív és az az EUMSZ 56. cikkét az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem sérti. Emellett a VII. rendű felperes csak engedély birtokában nyújthatott volna központi szerverüzemeltetési szolgáltatást, ilyenrel azonban a Mőd2. tv. hatályba lépésekor nem rendelkezett. Emellett a VII. rendű felperes keresete a Brasserie-teszt első eleme, azaz az őt közvetlenül megillető alanyi jog hiánya miatt is alaptalan.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította.

A határozattal szemben a felperesek éltek fellebbezéssel, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset szerinti döntés meghozatalát kérték.

Sérelmezték, hogy bár az elsőfokú bíróság arra alapította ítéleti döntését a II-III-IV-V-VI., VIII-IX. és X. rendű felperesek keresetének elutasításakor, hogy a törvényi módosításokkal oksági összefüggésben felmerült teljes hátrányok érvényesítésének csak akkor lenne helye, ha ezen felperesek szolgáltatásaikat meghatározó részben határon túl nyúlóan, uniós polgárok számára nyújtották volna, ugyanakkor nem utalt azon konkrét okokra, amelyek miatt e tényt nem találta bizonyítottnak. Nevezett felperesek a 2016. szeptember 1-jén tartott tárgyaláson 11/F/3. alatt nyilatkozatokat csatoltak annak igazolására, hogy uniós állampolgárok is igénybe vették az általuk nyújtott szolgáltatást. Emellett hangsúlyozták, hogy a Mőd2. tv. e felperesek tevékenységének ellehetetlenítésével valamennyi, így közösségi és magyar vendégeik számára egyaránt elzárta a lehetőséget a szolgáltatásnyújtására. A Brasserie-ügyben kifejtett közvetlen okozati összefüggés megvalósult valamennyi szerencsejáték tevékenységet folytató felperesnél akkor, amikor az első uniós, nem alperes nevépolgár a szerencsejáték szolgáltatást náluk igénybe vette. Annak bizonyítására, hogy a felpereseknek volt nem alperes nevépolgárságú játékos is, semmilyen jogszabály szerinti nyilvántartást nem volt kötelező vezetni. Egy ilyen adatbázis jogszabályi

felhatalmazás nélküli létrehozásával a felperesek egyebekben az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) rendelkezéseibe - különösen annak 4. § (1) bekezdésébe - ütköző módon jártak volna el. Ilyen elvárást nem lehet támasztani a felperesek működésével kapcsolatban, emellett a felperesek az uniós elem meglétét a játékosok teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatával - okirattal - igazolták. Az Európai Unió Bírósága a Berlington-ügyben hozott döntésében kifejtette, hogy az olyan szolgáltatások, amelyeket valamely tagállamban letelepedett szolgáltató e tagállam elhagyása nélkül nyújt valamelyik másik tagállamban letelepedett címzett számára, az EUMSZ 56. cikke értelmében vett határon átnyúló szolgáltatásnyújtásnak minősülnek. Mindebből következően egyetlen játékos is elegendő ahhoz, hogy az uniós elem meglétét igazolja. Az uniós jogsértés által okozott kár pedig a szerencsejáték tevékenység végzésével kapcsolatos gazdasági tevékenység ellehetetlenülése, amelyet nem a játékosok számában kell mérni. A Mód2. tv. ezt a tevékenységet tiltotta meg a felperesek számára, így az EUMSZ 56. cikkében foglalt szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásra került. E korlátozásnak nem álltak fenn a jogszerű feltételei és arra a közösségi jogba ütköző módon került sor, ugyanis az alperes a Mód2. tv. hatályba léptetésével zárta el nevezett felpereseket a passzív szolgáltatásnyújtás szabadságának lehetőségétől, ezért káruk az EUMSZ 56. cikkének megsértésével közvetlen ok-okozati összefüggésben áll.

A felperesek fellebbezési álláspontja szerint iratellenes az az elsőfokú ítéleti megállapítás, hogy a felperesek elértéktelenedése nem függ össze az alperesi jogalkotással, amely egyik napról a másikra szüntette meg a szerencsejáték szolgáltatás nyújtásának lehetőségét és ezt semmilyen módon nem kompenzálta. Felperesek ezt követően nem végezheték korábbi kizárólagos tevékenységüket és a rendkívül gyors jogalkotási folyamat eredményeként esélyük sem maradt más üzleti stratégiára váltani.

A VII. rendű felperes vonatkozásában az uniós elem meglétét a szerződéses kapcsolatai, a külföldi cégek részéről igénybe vett szolgáltatások teremtették meg, amely szintén a passzív szolgáltatásnyújtás szabadságának közösségi jog által elfogadott hivatkozási alapja. A VII. rendű felperes megnevezte fellebbezésében azokat a külföldi gazdasági társaságokat, amelyek szolgáltatást nyújtottak számára az általa végzett szerveralapú szerencsejáték üzemeltetési tevékenység jogszabályi feltételeinek teljesítése érdekében. E szolgáltatások más tagállamban letelepedett szolgáltatói általi igénybevétele ugyanúgy ellehetetlenítette a Mód2. tv., a Gambelli-ügyben kialakított EUB álláspont szerint pedig az ilyen jogalkotás is sérti az EUMSZ 56. cikkét, ezt a kérdést azonban az elsőfokú ítélet érdemben nem vizsgálta. A Mód2. tv. meghozatalára olyan jogalkotási időszak után került sor, amelynek eredményeként a VII. rendű felperes belekezdett a szerverszolgáltatás előkészítésébe, majd a Mód2. tv.-nyel mindezen koncepció egyik napról a másikra betiltásra került. A jogalkotás ilyen formán kártalanítás nélkül vonta el a VII. rendű felperes szolgáltatásnyújtáshoz való jogát. Az alperes jogalkotási mechanizmusa volt a kizárólagos oka annak is, hogy a Mód2. tv. hatályba lépésekor a VII. rendű felperesnek nem volt engedélye, de annak megszerzéséhez jelentős pénzügyi jogkövetkezményekkel járó lépéseket tett, mely károkat kártalanítás nélkül kellett elviselnie a Mód2. tv. hatályba lépése miatt. Az EUMSZ 56. cikkében foglalt szolgáltatásnyújtás szabadságának joga nem csak a már engedéllyel rendelkező jogi személyeket illeti meg, ilyen jogszabályi, illetve uniós joggyakorlat nem létezik.

Valamennyi felperesre vonatkozóan sérelmezte a fellebbezés, hogy az ítélet indokolása nem tért ki a felperesek által hivatkozott, a Chartában foglalt alapvető jogaik megsértésére, így a jogbiztonság, a bizalomvédelem elvének, a tulajdonhoz való jognak a megsértésére, melyekre a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlásával összefüggő jogszabályalkotásnál az alperesnek figyelemmel kellett volna lennie a Charta 51. § (1) bekezdése alapján. Az alkalmazkodási idő biztosításának hiánya és a kártalanítás mellőzése a bizalomvédelem alapelvét sértette, a tulajdonhoz való jog sérülme különösen a Mód2. tv. hatályba lépését megelőző időpontban már engedéllyel bíró felpereseket vagyoni értékű jogától megfosztotta. Az I. rendű felperes tekintetében az elsőfokú bíróság nem vette

figyelembe az előadott tényeket és ítéleti megállapításából nem lehet nyomon követni, hogy a közvetlenség mennyiben kizárt az I. rendű felperes azon kárai tekintetében, amelyek kifejezetten abból fakadtak, hogy a korábbi engedélyét nem tudta az egyébként kizárólagos tevékenységét képező hitelesítési tevékenység ellátására használni, mivel az alperes az I. rendű felperes szolgáltatását igénybe vevők számára a tevékenység végzését megtiltotta. A hitelesítési tevékenység az adott pénznyerő automaták hitelesítésére szolgált, így azok működésének betiltása közvetlen hatást gyakorolt az I. rendű felperes tevékenységére.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntésével egyetértett, határozata jogi indokait azonban csak részben osztotta.

Helyesen állapította meg, hogy az I. rendű - pénznyerő automaták hitelesítésével foglalkozó -, és VII. rendű - központi szerverszolgáltatást nyújtani kívánó - felperes állított vagyoni hátránya abból ered, hogy a szolgáltatásaikat igénybe vevő - illetve a VII. rendű felperes esetében azt igénybe venni kívánó -, Magyarországon honos társaságok szolgáltatásnyújtása ellehetetlenült, esetükben tehát a határon átnyúló elem elvi lehetősége sem áll fenn, ezért az uniós jogsérelemre alapított kártérítési keresetük érdemi vizsgálatára nem volt szükség.

A II-III-IV-V-VI., VIII-IX. és X. rendű - pénznyerő automatákat üzemeltető - felperesek keresetét elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés indokaihoz azonban hozzáfűzi a másodfokú bíróság, hogy bár a szerencsejátékok szabályozása az egyes tagállamok feladata, ugyanakkor ennek során is kötelesek a tagállamok tiszteletben tartani az uniós jogot, különösen a szerződésnek az alapvető szabadságokra vonatkozó rendelkezéseit. Az EUB ítélezési gyakorlata szerint a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának minősül az a helyzet, amikor a tagállam megtiltja a szolgáltatásnyújtás rendelkezésre állásának lehetőségét a saját honos vállalkozásainak az EU többi tagállamának polgárai részére. Eszerint a szolgáltatások szabad áramlását sértheti a tagállami jogalkotás, ha a magyar jogalkotó a magyar honosságú, szerencsejáték szolgáltatást nyújtó személyekre olyan jogszabályi korlátozást léptet hatályba, amely akadályozza vagy ellehetetleníti a más tagállamban honos állampolgárok számára a magyar szolgáltatók által nyújtott szerencsejáték szolgáltatás igénybevételét. Az esetleges uniós jogsértés esetén a jogsértés következményeit a nemzeti jog felelősségi szabályainak keretei között, a nemzeti bíróságnak kell levonnia, illetve orvosolnia (EUB Brasserie ügyben hozott ítéletének 74. pontja). Ennek alapján azt kell, illetve lehet egy Magyarországon honos jogalanynak bizonyítani, hogy az adóemelés, illetve a tiltás miatt nem tudott más tagállam állampolgárai részére szolgáltatást nyújtani. Ez esetben a tagállami bíróságnak kell a tagállami jogszabályok keretei között levonni ennek következményeit.

A másodfokú bíróság fenntartja azt a korábban más, hasonló tárgyban már kifejtett álláspontját, mely szerint az uniós jog alkalmazását illetően nincs jelentősége, hogy az adott tényállásnak van-e határon átnyúló tényleges eleme, mert elég a potenciális határon átnyúló tényállási elem, és ennek is csak annyiban van relevanciája, hogy az EUB hatáskörét az előzetes döntéshozatali eljárásban megalapozza annak érdekében, hogy a tagállami bíróság által feltett kérdésekre hasznos választ adhasson. A perbelihez hasonló tényállású esetben az EUB a hatáskörét arra tekintettel állapította meg, hogy külföldi állampolgárok is igénybe vehették a játéktermeket, illetve hogy más tagállambeli személyek is érdekeltek lehetnek magyarországi játéktermek üzemeltetésében (Berlington-ügy).

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja továbbra is az, hogy az uniós jog sérelmének elvi lehetősége elegendő az uniós tényállás megvalósulásához, amelynek következtében felmerült károk vizsgálata során már nem lehet a keresetet további uniós tényállási elem megvalósulása hiányában elutasítani. Az uniós tényállás megvalósulása esetén nem kell vizsgálni a pénznyerő automatákat üzemeltető felperesek keresetét abból a szempontból, hogy ténylegesen felmerült-e káruk azzal, hogy nem tudtak Magyarországon kívüli tagállambeli játékosokat játékkermeikben kiszolgálni, egyebekben ebben az adott ügyben lehetetlen is ennek bizonyítása erre irányuló nyilvántartás vezetésének hiányában. A másodfokú bíróság utal emellett a Kúria Pfv.IV...../2017/13. számú rész- és közbenső ítéletére, amely azonos szolgáltatással kapcsolatos, hasonló tényállású ügyben kifejtette, hogy a sérelmezett jogalkotással érintett konkrét szolgáltatás szabályozási körülményeire, annak jellegére tekintettel találta önmagában elfogadhatónak a fordított diszkriminációra való hivatkozást annak érdekében, hogy vizsgálható legyen az állam jogalkotással okozott kárért fennálló felelőssége az uniós alapjog megsértése esetén. [41. és 43.]

Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatályba lépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11 „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont). Ebből pedig az következik, hogy a perbeli esetben a a pénznyerő automatákat üzemeltető felperesek kártérítési felelősségét megalapozó jogellenes magatartást - azaz az uniós jogot sértő törvényalkotás megvalósulását - az EUB uniós jogot kötelezően értelmező ítéleteiben, kiemelten a perbelihez hasonló ügyben született Berlington-ítéletében foglalt megállapítások figyelembevételével kellett értékelni.

Az Európai Unió Bírósága C-98/14. számú, a Berlington Hungary Szolgáltató Kft. és társai, valamint az alperes között folyamatban lévő peres eljárásban kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban 2015. június 11-én meghozott ítéletében megállapította az adóemelés tekintetében, hogy azt a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadsága korlátozásának kell tekinteni (40.), amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítaná, hogy a 2011. évi módosító törvényben a pénznyerő automaták üzemeltetésére előírt adóemelés azzal a hatással jár, hogy a pénznyerő automaták üzemeltetésére irányuló tevékenység a kaszinókra korlátozódik, amelyekre ezen adóemelés nem vonatkozott (41.). A tiltás vonatkozásában kimondta, hogy az a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadsága korlátozásának minősül.

Az EUB a Brasserie-ítéletben kifejtette, hogy az EUMSZ 56. cikke jogokat keletkeztet a magánszemélyek számára oly módon, hogy annak tagállamok által való megsértése - ide értve a tagállami jogalkotással történő megsértését is - azt vonja maga után, hogy a magánszemélyek jogosulttá válnak az e jogsértés miatt elszenvedett káruknak az e tagállam részéről való megtérítésére, amennyiben a jogsértés kellően súlyos és közvetlen okozati összefüggés áll fenn a tagállamot terhelő kötelezettség megsértése és a jogsérelmet szenvedő személyek kára között, amelyek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.

Ebből az következik, hogy az uniós jogi alapon álló kártérítési tényállás a II-III-IV-V-VI., VIII-IX. és X. rendű felperesek igénye tekintetében az EUB által megállapításra került, annak tényállási elemeinek vizsgálata az eljáró nemzeti bíróság feladata a saját tagállami jogszabályi rendelkezései - jelen esetben a Ptk. 339. §-a és 355. §-a - szerint az EUB gyakorlata által kialakított szempontok figyelembe vételével. A II-III-IV-V-VI., VIII-IX. és X. rendű felperesek tehát a szolgáltatás nyújtás szabadságának megsértését eredményező tagállami jogalkotással közvetlen okozati összefüggésben felmerült káruk megtérítésére igényt tarthatnak.

A 2011. évi adóemelésre vonatkozó törvényre alapított kereseti kérelem tekintetében a Fővárosi Ítélőtábla jelen tanácsának más, hasonló tárgyban folyt eljárások adataiból szerzett hivatalos tudomása alapján az állapítható meg, hogy a játékkermekben üzemeltetett pénznyerő automaták a megemelt adót követően csak jóval kisebb jövedelmezőséggel és sokkal kisebb számban voltak üzemeltethetők a gazdasági realitás szabályait is figyelembe véve. A piaci szereplők azonban a játékgépek egy részét nem vitásan tovább működtették az adóemelés után is. A Berlington-ítéletben kifejtettek szerint nem tartoznak az EUMSZ 56. cikk hatálya alá azok az intézkedések, amelyek egyedüli hatása az, hogy a szóban forgó szolgáltatások nyújtását illetően többletköltséget eredményeznek (36.). Mindebből az következik, hogy az adóemelés - bár a jogalkotó valóban elnehezítette a nyerőautomaták kaszinón kívüli üzemeltetését - nem járt azzal a hatással, hogy a pénznyerő automaták üzemeltetésének tilalmával azonos hatást fejtessen ki. Mindezek alapján az adóemeléssel összefüggésben nem állapítható meg az EUMSZ 56. cikkének sérelme a másodfokú bíróság álláspontja szerint sem. Erre tekintettel a 2011. évi módosító törvény meghozatalával megvalósított uniós jogsértésre alapított kereseti kérelem kapcsán a további feltételek vizsgálatára nem volt szükség.

A 2012. évi módosító törvény meghozatalával megvalósított uniós jogsértésre alapított kereseti kérelem vonatkozásában az Ítélőtábla utal Berlington-ítélet 51. pontjára, amelyben az EUB úgy foglalt állást, hogy a tiltó nemzeti jogszabály a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadsága korlátozásának minősül. Kinyilvánította ugyanakkor, hogy a megvalósítani kívánt cél azonosítása a tagállami bíróság feladata, amelynek során tekintettel kell lenni arra, hogy a korlátozásnak alkalmasnak kell lenni ez elérni kívánt cél megvalósítására és az nem lépheti túl a szükséges mértéket. A közösségi jog három feltétel együttes fennállásakor biztosítja a kártérítéshez való jogot: ha a megsértett jogszabály célja, hogy a magánszemélyeket jogokkal ruházza fel, a jogsértés kellően súlyos és fennáll a közvetlen okozati összefüggés a kötelezettség állam általi megsértése és a jogsérelmet szenvedett személy kára között. (Brasserie-ítélet 51. pont)

A perbeli esetben az első feltétel teljesült, mivel az EUMSZ 56. cikk szolgáltatásnyújtás szabadságát biztosító rendelkezése jogot keletkeztet a magánszemélyek számára (Berlington-ítélet 105. pont). A jogsértés súlyának és az okozati összefüggésnek a vizsgálatát pedig az EUB a nemzeti bíróság kötelezettségévé tette (106. pont). A másodfokú bíróság eljáró tanácsának - más, hasonló tényállású ügyben (8.Pf...../2016/12.) már megfogalmazott - álláspontja szerint az alperesi jogsértés kellően komoly és súlyos, mert az alperes, annak ellenére, hogy a szerencsejáték szabályozás területén széles diszkrecionális jogköre van, tisztában kellett legyen azzal, hogy bármely uniós jog korlátozásának összhangban kell állnia a jogbiztonság elvével és tiszteletben kell tartania a tulajdonhoz való jogot, vagy ha ezt korlátozza, azért megfelelő kompenzációt kell nyújtania és/vagy átmeneti időt kell biztosítania.

Az elsőfokú bíróság helyesen utalt az Alkotmánybíróságnak a 2012. évi módosító törvényt érintő indítványok tárgyában hozott 26/2013. (X. 4.) számú AB határozatában foglaltakra, amely szerint a jogállamiságból eredő elvárásoknak a törvényalkotás nem felel meg (168. pont), ha az érintett társaságok tevékenységi engedélyeinek azonnali bevonásából eredő károk megtérítéséről kártalanításra vonatkozó jogszabály formájában nem gondoskodik. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben kimondta azt is, hogy a kártalanításra vonatkozó jogalkotásnak nem kell a tiltással egy időben megtörténnie, arról elegendő a nemzetbiztonsági kockázattal kapcsolatos eljárás lezárása után intézkedni. Az alperes azonban ezidáig nem gondoskodott jogalkotási úton a kártalanítási szabályok megalkotásáról. Ezért az a többlettényállási elem, mely szerint a kártalanításról utóbb sem született jogszabály az Alkotmánybíróság határozata ellenére, olyan jogalkotási diszfunkcióra

utal, amely az alperesnek betudható jogalkotói magatartást polgári jogi értelemben is jogellenessé teszi.

A másodfokú bíróság korábban elfoglalt álláspontja szerint az EUMSZ 56. cikkének sérelmét eredményező tiltó jogszabály bevezetésével összefüggésben a pénznyerő automatákat üzemeltető felperesek a 2012. október 11. napja után bekövetkezett azon káruk megtérítésére tarthatnak igényt, amely abból ered, hogy a társaságok működésének lehetséges időtartama 80 nappal megrövidült. Azok az engedélyek ugyanis, amelyek a II-III-IV-V-VI., VIII-IX. és X. rendű felperesek rendelkezésére álltak a 2011. évi adóemelésről szóló törvények módosító rendelkezései alapján 2012. december 31. napján egyébként is lejártak volna, azt pedig a peradatok alapján nem lehet biztosan állítani, hogy a játékszervezéssel foglalkozó felperesi társaságok tevékenységét a szerveralapú működésre való átállást követően is zavartalanul folytathatták volna tovább, mivel a szerveralapú működéshez külön engedély beszerzésére volt szükség, amelynek bizonyosan bekövetkező megszerzését alappal nem lehet kijelenteni. A felpereseknek nem volt jogos várománya arra, hogy tevékenységüket 2012. december 31-ét követően folytathassák, tekintettel arra, hogy e tevékenység több olyan feltétel fennálltától függött, amelyek fennálltával a felperesek garantáltan nem számolhattak, ilyen többszörös feltételezéseken alapuló követelés pedig nem tekinthető jogos várománynak. Ezzel azonos álláspontot foglalt el a Kúria a Pfv.IV...../2017/13. számú határozatában [57.].

A II-III-IV-V-VI., VIII-IX. és X. rendű felperesek a perbeli esetben ilyen - a 2012. október 11-e és 2012. december 31-e közötti időszakra vonatkozó - konkrét igénnyel nem éltek, erre nézve tényállítást sem tettek, ezért az elsőfokú bíróság e tekintetben elfoglalt - az adott kereseti kérelmet teljes egészében elutasító - ítéleti döntése jogszerű és megalapozott volt.

A Fővárosi Ítéltábla a kifejtettek következtében az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - az ismertetett indokolásbeli kiegészítéssel, illetve pontosítással - helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felpereseket a Pp. 239. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint egyetemlegesen kötelezte az alperes oldalán felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján mérlegeléssel, az elvégzett tevékenységgel arányban állóan megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.

A per tárgyi illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén, valamint a Pp. 239. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2018. május 24.

. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

Dr. Mózsik Tímea s.k.

. Pullai Ágnes s.k.

előadó bíró

bíró

A kiadmány hiteléül: